

Важливим аспектом вивчення доробку композитора є також необхідність популяризації етапних здобутків прогресивної української музичної культури середини ХХ століття та усвідомлення потреби її включення у концертну практику, з якої вона була вилучена внаслідок історичних та політичних обставин (еміграція Б.Весоловського до Закарпаття, Австрії, Канади, несприйняття модерно-орієнтованої творчості в контексті ідеології тоталітарної системи, втрата значної частини спадщини композитора, обмеження власної діяльності виключно колом української еміграції).

ЛІТЕРАТУРА

1. Весоловський Іван-Богдан // Центральний державний архів-музей літератури і мистецтв України. Путівник. – Київ, 2002. – Вип. 2 – С. 69-70.
2. Зелінський О. Богдан Весоловський та його пісні / О.С.Зелінський // Богдан Весоловський. Прийде ще час: Пісні і танцювальні мелодії. [упоряд.-ред. О.Зелінський; Ілюстрації М.Зелінської]. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2001. – Ч. I. – С. 3-4.
3. Зелінський О. Що писав Богдан Весоловський та хто співав його пісні / О.С.Зелінський // Богдан Весоловський. Усе моє життя: Пісні, романси, танцювальні мелодії, фортепіанна музика. [упоряд.-ред. О.Зелінський; Ілюстрації М.Зелінської]. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2006. – Ч. III. – С. 3-4.
4. Конончук В.О. Богдан Весоловський та його світ танкової музики / В.О.Конончук. // Музикознавчі студії / Наукові збірки. ЛДМА ім. М.Лисенка. – Львів, 2004. – Вип. 9. – С. 20-30.
5. Молчко У. Сторінки життя та творчості композитора і диригента Богдана Весоловського / У.Молчко // Наукові записки Тернопільський держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П.І.Чайковського. Сер.: Мистецтвознавство. – Тернопіль; К.: НМАУ-ГНПУ, 2003. – № 2 (11). – С. 9-14.
6. Наталенко І. Україна і Чехія: віхи історичних взаємин / Іван Наталенко. – <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=601>.
7. Сивохіп В. Композиторська спадщина Зиновія Лиська: деякі штрихи до питання музичного стилю / Володимир Сивохіп // Музика Галичини. Musica Galiciana. – Львів: СПОЛОМ, 1999. – Т. II. – С. 271-275.
8. Сивохіп В. Сторінки, написані Зиновієм Лиськом / В.Сивохіп // Зиновій Лисько. Піонери музичного мистецтва Галичини. – Львів-Нью-Йорк: Видавництво М.П.Коць, 1994. – С. 3-17.

УДК 78.077

М.І. ІЗДЕПСЬКА-НОВІЦЬКА

ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ХОРОВОГО ТОВАРИСТВА «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ БОЯН» З 1901 ПО 1914 РОКИ

У статті простежено історію становлення, концертно-виконавську, просвітницьку та освітньо-виховну діяльність хорового товариства «Тернопільський Боян» в період з 1901 по 1914 роки на тлі розвитку аматорського хорового мистецтва Галичини та процесів його професіоналізації початку ХХ ст.

Ключові слова: хорове виконавство, кантата, концертна діяльність, диригент.

М.И. ИЗДЕПСКАЯ-НОВИЦКАЯ

ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ХОРОВОГО ОБЩЕСТВА «ТЕРНОПОЛЬСКИЙ БОЯН» В 1901-1914 ГОДАХ

В статье прослеживается история развития, концертно-исполнительская, просветительская и образовательно-воспитательная деятельность хорового общества «Тернопольский Боян» в 1904-1914 гг. на фоне развития любительского хорового искусства Галичины и процессов его профессионализации начала ХХ в.

Ключевые слова: хоровое исполнительство, кантата, концертная деятельность, дирижер.

**THE ACTIVITY OF CHORAL SOCIETY «TERNOPIIL BOYAN»
SINCE 1901 TO 1914**

The article highlights the formation, concert-performing, enlightening and educational activity of the choral society «Ternopilsky Boyan» within the period of 1901 to 1914 as reflected in the development of amateur choral art of Galychyna and the processes of its professionalization in the beginning of the 20th century.

Key words: *choral activity, cantata, concert activity, conductor.*

В останні десятиліття українське музикознавство приділяє значну увагу вивченню і висвітленню досягнень регіональної культурно - мистецької спадщини. Тому у цій царині щороку з'являється все більше цінних наукових публікацій. Це, зокрема, дослідження М.Загайкевич, Й.Волинського, П.Медведика, М.Черепанина, Л.Ханика та інших.

Проте деякі аспекти розвитку українського регіонального музикознавства висвітлені ще недостатньо. Значною мірою це стосується музичної культури Західного Поділля. Так, зокрема, дещо розмитою і маловивченою сторінкою розвитку культурологічних процесів Західної України є діяльність хорового товариства «Тернопільський Боян», яке на початку ХХ століття відіграло значну роль в мистецькому житті краю. Оскільки архів та бібліотека товариства «Боян» були втрачені, в цій статті нами зроблено спробу зібрати розрізнений документальний матеріал з періодичних видань, бібліотек та архіву м. Тернополя.

Мета статті – висвітлити, реставрувати і деталізувати історію створення та діяльність українського хорового товариства «Тернопільський Боян», визначивши його досягнення та здобутки на історичному та культурно-мистецькому тлі означеного періоду.

У 1891 році у Львові завдяки ініціативі музичних діячів на чолі з А. Вахнянином виникло перше в Галичині суто українське музично-хорове товариство «Львівський Боян». За задумом організаторів це мала бути високомистецька організація, яка ставила собі за мету піднести музичне життя Західної України на професійний рівень. Ця ідея виникла і розвинулась на одному із засідань Львівської «Руської Бесіди» і зразу ж знайшла широку підтримку в українських мистецьких колах. Назву було вирішено запозичити із безсмертного «Слова о полку Ігоревім», у якому з великою любов'ю змальовано епічний образ народного співця – Бояна. Статут товариства ставив перед собою великі завдання в справі пропаганди музичного мистецтва серед української людності і розвитку вітчизняної музики, зокрема пріоритетним вважалося «плекання головно руско-національного (українського) співу, як хорального, так і сольного, а також інструментальної музики» [7, 31].

За короткий період ця організація, розвинувши розгорнуту мережу відділень в усіх більших містах Галичини, сконцентрувала в собі майже все її музичне життя. По суті, поступово вона почало виконувати роль сучасної філармонії, що, окрім організації свят, конкурсів, концертів, засновувала музеї, музичні школи, бібліотеки, нотне видавництво. Ця діяльність мала визначальне значення у справі відродження і розвитку українського професійного мистецтва в складних умовах австро-угорського панування.

На Тернопіллі перше українське музичне товариство подібного типу виникло у містечку Бережани завдяки відомому в Галичині композиторові Остапові Нижанківському у 1892 році, який у Львові разом з А.Вахнянином стояв біля витоків хорового товариства «Львівський Боян». Після закінчення Львівської духовної семінарії він прибув до Бережан на душпастирську працю. Організоване ним товариство на зразок матірнього отримало назву «Бережанський Боян».

Тернопільська філія хорового товариства почала організовуватися лише у 1901 році. Ініціаторами і натхненниками її створення стали прогресивні представники місцевої

української інтелігенції – вчителі музики та співу гімназії Омелян Терлецький¹ та Іван Левицький², юрист-правник Ісидор Мидловський³ та композитор Генріх Топольницький⁴.

Отже, ініційовані вчителем української школи О.Терлецьким перші збори, на яких відбулося обговорення нагальних питань з організації хорового товариства, відбулися 10 жовтня 1900 року. Серцевину новоствореного осередку складала обдарована міська інтелігенція, вчителі, студенти, працівники культури, музиканти та державні урядовці. Вони розглянули та обговорили статутні вимоги, що були напрацьовані при організації «Львівського Бояна», у якому внутрішнє життя товариства було чітко регламентоване точними і добре продуманими правилами. Остаточне схвалення і затвердження статуту відбулося на зборах ініціативної групи 17 січня 1901 року. Головою товариства було обрано І. Мидловського, першим диригентом – О.Терлецького.

Судячи з усього, українці Тернополя охоче відгукнулися на мистецьку ініціативу, бо вже на перших загальних зборах товариства, що були незабаром скликані, зголосилося 30 дійсних членів і 25 допоміжних [8, с. 97]. Останніми вважалися особи, які безпосередньо не брали участі у творчій роботі, а підтримували його діяльність будь-якими іншими засобами – організаційно, матеріально та ін. Забігаючи наперед, відзначимо, що творча праця членів «Тернопільського Бояна», як і інших українських національно-культурних товариств, відбувалась у складних умовах цілковитої відсутності реальної допомоги з боку держави, всупереч байдужості, а іноді і супротиву офіційної австрійсько-польської влади. Товариство не мало жодної державної підтримки, не отримувало субсидій та існувало виключно за рахунок членських внесків і прибутків від концертів.

З перших років заснування діяльність товариства знайшла дієву підтримку української громадськості Тернополя. З огляду на відсутність власного приміщення у 1901–1924 роках товариство «Українська бесіда» надало «Тернопільському Бояну» одну з бічних кімнат в центрі міста. Там же була гарна зала, де вечорами відбувались репетиції хору, концерти, вечорниці чи танці. Упродовж всього часу існування «Тернопільського Бояна» його діяльність широко відображалася в газетах «Подільський голос», «Подільське слово», «Діло», «Нове слово» та в інших періодичних виданнях.

Про прем'єрний виступ перед тернопільською публікою довідуємось із рецензії в газеті «Діло» від 20 березня 1901 року. Це був концерт пам'яті Т.Шевченка, який відбувся 8 березня 1901 року, в якому після вступного слова прозвучав традиційний «Заповіт» М.Вербицького, «Вулиця» Ф.Колесси, 12-й концерт Д.Бортнянського та хорові фрагменти з опери «Купало»

¹ Омелян Терлецький був вчителем історії та музики реальної гімназії, де організував 4-голосий учнівський хор, який у 1901-1904 роках виступав на Шевченківських вечорах та на уроcinaх А.Міцкевича. У 1913 р. виїхав до Львова.

² Іван Левицький був диригентом, скрипалем, композитором та педагогом, він керував ансамблем скрипалів-гімназистів, серед яких, до речі, був і юний Мар'ян Крушельницький. Музичну освіту І.Левицький здобув у Львові в скрипаля Йосифа Цетнера. З 1901 по 1910 рр. І.Левицький в «Тернопільському Бояні» був другим диригентом, переважно при підготовці камерно-інструментальних творів, а також виступав як соліст-скрипаль. У 1913 р. виїхав до Львова.

³ Ісидор Мидловський, займаючи посаду повітового судді в Бережанах, у 1902 році був одним із засновників хорового товариства «Бережанський Боян». Прибувши до Тернополя і професійно займаючись юридичною практикою, одночасно був драматургом і режисером аматорського театру в Тернополі. У 1910 р. виїхав до Львова. До речі, власне він є автором тексту дуже відомої в Галичині пісні «Родимий краю», мелодію до якої склав В. Матюк. Цю пісню з великою любов'ю нерідко під власний акомпанемент виконувала у своїх концертах славна українська співачка Соломія Крушельницька під час своїх світових турне.

⁴ Генріх Топольницький, вивчаючи юриспруденцію у Львівському університеті, одночасно студіював музику у Львівській консерваторії. У 1891–1985 роках був учасником і акомпаніатором «Львівського Бояна». У 1895 році, приїхавши на роботу до Тернополя, став тут відомий як ініціатор та організатор музичного життя. При «Тернопільському Бояні» він заснував бібліотеку, фондами якої користувались не лише члени товариства, але українська громадськість міста і краю. Через брак вітчизняної хорової літератури своєю творчістю, Г.Топольницький значно збагатив репертуар товариства, написавши багато творів для виконання його музичними колективами.

А.Вахнянина. Сольні номери програми включали виступ співачки Емілії Крушельницької (солоспів В.Матюка «Веснівка»), другого диригента «Бояна» скрипаля І.Левицького («Легенда» Венявського та іспанський танець), а смичковий квартет під його керівництвом – «Серенаду» Чібукля та інші твори. Рецензент відзначив особливу теплоту і сердечність, з якою були прийняті всі номери програми

Розмаїття та технічна складність вищеперелічених поважних творів, які, окрім фрагментів з опери «Купало», передбачають хорове виконання а capella, свідчать про те, що молодий хор та його керівник ставлять перед собою далекосяжні та амбітні цілі і успішно досягають їх своєю наполегливою та завзятою працею. Починаючи з перших своїх кроків, хор «Тернопільського Бояна» став улюбленим співочим гуртком міста, навколо нього гуртувалася українська інтелігенція, любителі хорового і сольного співу та інструментального виконавства.

Упродовж кількох наступних місяців хор «Тернопільського Бояна» зумів добротню підготувати нову складну програму і 4 липня 1901 року дає в Тернополі великий концерт, у якому військовий оркестр та хор виконали «Заповіт» М. Вербицького, «Було колись» Ф.Колесси, вокальний дует М.Лисенка «Зацвіла в долині» у виконанні Е. Крушельницької та О.Сіяка. На цю подію зразу відгукнулася Львівська газета «Діло» від 2 серпня 1901 року. Окрім вокальної музики, цього вечора глядачі ознайомилися з інструментальною творчістю зарубіжних композиторів. Військова капела під керуванням І.Мазака виконала увертюру до опери Пауло Тона «Раймонд», «Фантазію» з опери «Фауст» Ш.Гуно та «Експромт» Ф.Шопена. Треба зазначити, що на той час «Тернопільський Боян» не мав достатнього інструментального складу, і тому в подібних товариствах існувала практика, коли за згодою військових властей та за певний гонорар запрошували до участі в концертах військовий оркестр місцевого полку. В Тернополі на той час був дислокований 55 полк австрійської піхоти, який мав добрий оркестр, що йому під силу було виконання вищеперелічених складних оркестрових творів. Львівський рецензент зазначив, що «фрагмент з опери «Купало» в супроводі військового оркестру виконано так вдало і з таким артистизмом, що кращої інтерпретації годі собі зобразити. Вишколений хор співав з одушевленням так природно, що викликав бурю заслужених оплесків. Знавці музики і любителі пісні, що були на концерті, висказували повне визнання хору. Заслуга в тому працьовитого диригента Терлецького, що не щадить свого труду і праці»[3, с. 449-450].

Концертна діяльність «Тернопільського Бояна» не обмежувалась виступами лише у своєму місті. Вже в перший рік своєї праці хор в повному складі 2 рази виїжджав з концертами до Золочева, Тереховлі, а 15 грудня давав благодійний концерт на допомогу шкільній молоді.

26 листопада 1901 року всі українські товариства урочисто відзначали 25-літній ювілей товариства «Просвіта» і «Боян» дав концерт, присвячений цій даті [8, с. 98]. На ньому з особливим захопленням публіка зустріла виконання «Коломийок» М. Лисенка.

Як бачимо, вже перший рік творчої праці «Тернопільського Бояна» мав щедрий ужинок – 7 добре підготовлених концертів із непростю у виконавському розумінні програмою.

29 червня 1901 року у Львові відбувся з'їзд «Боянів». Від Тернопільської філії були делеговані О.Терлецький та Я.Миколаєвич. З'їзд окреслив нові шляхи активізації, координації та зміцнення національного музичного життя. З цією метою був організований «Союз Боянів» – центр, який керував та координував музично-хорове життя краю.

У 1903 році всі українські музичні товариства Галичини урочисто відзначали 35-ліття творчої діяльності основоположника української національної класичної музики М.Лисенка. Тернопільські аматори теж долучилися до святкування цієї події, підготувавши програму з творів М.Лисенка, до якої входили дві його кантати.

Грандіозне свято, яке почалося 7 грудня 1903 року у залі Львівської філармонії, за словами сучасників, «перетворилося на свято національної культури і за масштабом не мало собі рівних на Україні» [1, с. 177]. У святковому авторському концерті хор «Тернопільського Бояна» в числі 8-ми сполучених «Боянів» у складі понад 300 осіб під керівництвом О.Нижанківського виконав Лисенків «Заповіт», кантати «На вічну пам'ять Котляревському», «Радуйся, ниво непопалая» та ряд народних пісень[8, с. 33] Концертна програма, що складалася з творів М.В.Лисенка, підготовлена тернопільськими аматорами, невдовзі була

виконана в Тернополі, у новозбудованому приміщенні українського «Міщанського братства» (нині тут знаходиться обласна філармонія). Концерт «Бояна» відбувся 12 червня 1904 року, і в ньому прозвучали декілька творів М.Лисенка у супроводі військового оркестру – кантата «На вічну пам'ять Котляревському», «Б'ють пороги» і дві народні пісні.

За досить незначний відрізок часу хорове товариство у Тернополі завоювало собі любов і авторитет серед любителів музики, хор досяг значного виконавського рівня, а музичні імпрези ставали значною мистецькою подією краю. Тодішній секретар товариства О.Постригач висловив думку про те, що «Тернопільський Боян» «причинився много до стягнення русинів (особливо з подібних польських товариств) в одно руско-українське огнище» [5, с. 121-122].

Щороку хор влаштовував концерт на честь Т. Шевченка, запрошуючи при цьому знаменитих виконавців. В репертуарі цих святкувань були такі твори: XII концерт Д.Бортнянського, «Заповіт» М.Вербицького, «Лічу в неволі» Д.Січинського, «На вічну пам'ять Котляревському», «Б'ють пороги», «Ой Дніпре мій, Дніпре», М.Лисенка, «Ой три шляхи широкії» Г.Топольницького, фрагменти з опери «Купало» А.Вахнянина, твори Р.Шумана, С.Монюшка, П.Чайковського [3, с. 449]. Доволі часто хор брав участь у спільних концертах інших співочих гуртків міста «Просвіти», «Волі», збагачуючи своїм виступом їхні мистецькі заходи.

Значну увагу приділяло товариство підтримці сільських хорових колективів, які функціонували при читальнях «Просвіти», тому не раз запрошувало до співучасті у своїх виступах сільські хори з с. Сороцького (диригент – відомий на всю Галичину соліст-цитрист, священик Є.Купчинський) з с.Острів(Михайло Антків), з с.Денисів (Іллярій Блажкевич) та міський хор «Воля». Такі мистецькі імпрези значно сприяли розвитку виконавської хорової культури, заохочували значну кількість українських аматорів до участі в мистецькому житті міста, що сприяло переходу українців з польських музичних гуртків до українських.

У 1909 році при «Тернопільському Бояні» були організовані курси для диригентів сільських хорів, заняття на яких проводив головний диригент Омелян Терлецький [3, с. 450] Організацією таких курсів товариство виконувало свої статутні вимоги у справі піднесення виконавського рівня селянських хорів. Організація курсів сприяла піднесенню музичної культури не лише певної частини тернопільського міщанства, а й ширших мас українського населення на Західному Поділлі.

У своїй діяльності «Тернопільський Боян» використовував різні форми культурно-просвітницької та освітньо-виховної роботи. Часто виступи «Бояна» відбувались у формі музичних вечорів, які здебільшого мали характер музично-декламаційних концертів, на яких поруч звучала поезія та камерні твори у різному співвідношенні. Найчастіше на таких імпрезах слухачам пропонували художнє читання поезій Т.Шевченка, Ю.Федьковича, І.Франка, Лесі Українки у виконанні Дмитра Климовського та молодої тоді письменниці Іванни Блажкевич.

Окрім популяризації творчості провідних діячів української культури, хорове товариство значну увагу приділяло збереженню народних традицій та обрядів. Так, хор неодноразово проводив музичні вечорниці, де звучали народні обрядові пісні, колядки, щедрівки, щорічно святкували новорічну Маланку.

Окрім того, хор «Тернопільського Бояна» влаштовував концерти, присвячені Б.Хмельницькому (1906), Б.Грінченку (1910), М.Шашкевичу (1911) та місцевій «Просвіті». У хорі товариства співали і виконували сольні партії Олена та Емілія Крушельницькі, сестри відомої співачки С.Крушельницької з с. Біла, які спеціально приїжджали на репетиції.

У своїй мистецькій діяльності товариство не обмежувалося колом своїх учасників. До участі у своїх концертах «Тернопільський Боян» постійно запрошував відомих українських оперних та камерних співаків, піаністів, скрипалів та цитристів. Виступи обдарованих і освічених митців з високим фаховим рівнем вносили елементи професіоналізму і виховували музичний смак у численних слухачів, знайомили їх з новими музичними творами.

Так, навесні 1907 року на Шевченківських вечорницях виступили львів'яни Ольга Вахняківна, що познайомила тернополян з романсами М.Лисенка, та молодий композитор, засновник і директор музичного видавництва «Торбан» Я.Ярославенко, який виконав солоспіви Д.Січинського «Із сліз моїх», «Фінале» та «Як почуєш вночі».

На свої ювілейні 10-літні урочини «Тернопільський Боян» для виконання сольних номерів запросив відомого співака Михайла Гарасевича, який виконував романси М.Лисенка та Д.Січинського.

З надзвичайним успіхом пройшов концерт «Тернопільського Бояна» 12 червня 1912 року. Перед тернополянами виступила солістка «Львівського Бояна», відома оперна співачка Олександра Парахоняк. Тернопільська публіка гаряче вітала майстерне виконання творів М. Лисенка «Садок вишневий коло хати», «Якби мені черевики», солоспіви Д.Січинського та Я.Степового. У цьому ж концерті виступила Ганна Крушельницька з багатою програмою за участю піаніста Тараса Шухевича зі Львова та Івана Левицького – диригента «Тернопільського Бояна». У виконанні Г.Крушельницької прозвучали арія з опери «Манон Леско» Дж. Пуччіні, романси Пауло Тості, Ріхарда Штрауса, Джузеппе Верді, Роберта Шумана, українські «Ой стрічечка до стрічечки», «Досить невільная думка мовчала» Я.Степового, народні пісні. Хор «Тернопільського Бояна» вперше представив широкій публіці твори К.Стеценка «Ніченька», «Чого мені тяжко» І.Волошина, «Непереглядною юрбою» Д.Січинського та кантату М.Лисенка «Б'ють пороги» в оркестровому супроводі. Окрім того, симфонічний оркестр товариства виконав симфонічну поему «Влтава» Б.Сметани.

Вищенаведений перелік виконаних в одному концерті творів свідчить про те, що рівень досягнутих самодіяльними митцями творів був надзвичайно високий, а загалом програма самого концерту була настільки цікавою, складною як для виконання, так і для сприйняття, серйозною та різноманітною, що, практично, нічим не відрізнялася від сучасних нам філармонічних програм. Проте не слід забувати, що більшість виконавців хору та оркестру були аматорами. Складність досягнутих ними творів переконує в тому, що творча праця учасників хорового товариства «Тернопільський Боян» в цей період була на високому професійному рівні. Невдовзі при товаристві були організовані драматичний та вокальний гуртки.

Виконуючи статутні вимоги про організацію мистецьких навчальних закладів, які ставили перед собою завдання виховання місцевих виконавських кадрів, при товаристві «Тернопільський Боян» у 1913 році в Тернополі була відкрита перша музична школа, де учнів навчали гри на фортепіано, скрипці, цитрі та вокалу. На початку у школі навчався 21 учень. Тодішній голова товариства «Тернопільський Боян» В.Хирівський з метою піднесення професійного рівня хору та розширення діяльності музичної школи звертався до австрійського уряду з проханням про щорічну дотацію, у якій, на жаль, було відмовлено. Як зазначає П. Медведик [4, с. 75], у Львівському архіві [2, с. 76-82] зафіксована його громадська заява – звіт від 2-го лютого 1914 року, що є цінним документом до історії «Тернопільського Бояна» з печаткою-екслібрисом цього товариства. У 1928 році музична школа, директором якої була піаністка Ірина Любчак-Крих перетворилась на філіал Вищого Музичного Інституту.

Кульмінаційним моментом у творчому зростанні товариства передвоєнного періоду став березень 1914 року, який пройшов під знаком святкування сотої річниці з дня народження Т.Г.Шевченка. Тернопільських «бояністів» було запрошено до Львова як учасників триденних святкових музичних урочистостей, які організували львівські митці. В концертах брали участь львівський, перемишльський, тернопільський, стрийський і буковинський «Бояни» та львівський студентський хор «Бандурист». На величних ювілейних урочистостях 9 березня були присутні понад дві тисячі учасників, всі визначні українські національні діячі, сеймові і парламентські послы, українські професори Львівського університету, тодішній німецький консул в Австро - Угорщині князь Макс Саксонський, а також Іван Франко. В концерті виступили уславлений співак Олександр Мишуга, що приїхав з Варшави, піаністка Софія Дністрянська, поет Богдан Лепкий з Кракова. Концерт почався виконанням кантати Й.Кишакевича «Шевченкові» на слова Лесі Українки, а закінчився «Заповітом» М.Вербицького, який відспівав збірний хор «Боянів».

Вибух Першої світової війни на деякий час припинив добре налагоджену роботу товариства, яка відновилася у 1918 році.

Створення хорового осередку та мистецька діяльність «Тернопільського Бояна» в духовному та культурно-суспільному житті українців Тернополя стала важливою подією,

значення якої важко переоцінити. З перших же виступів хор «Тернопільського Бояна» став центром музичного життя міста, навколо нього гуртувалася прогресивна українська інтелігенція, яка очолила рух за відстоювання своїх національних прав. Пропагуючи кращі твори українського музичного мистецтва, залучаючи до хорового співу широкі верстви українства, діяльність товариства проводилась у просвітницькому, концертно-виконавському та освітньо-виховному напрямках. Хоровий колектив, що складався головним чином з співаків-аматорів, зумів досягнути досить високого виконавського рівня, здобувши широке визнання серед поціновувачів хорового мистецтва Галичини, успішно рухався шляхом професіоналізації в царині хорового виконавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архімович Л.Б., Гордійчук М.М. М. Лисенко: Життя і творчість. 3-тє вид., доп. й перер. /Архімович Л.Б., Гордійчук М.М. – К.: Муз. Україна, 1992. – 256 с.
2. ДАЛО, ф. 165, оп. 2, спр. 289. – С. 76-82.
3. Медведик П. Терлецький Омелян. Діячі української музичної культури. Матеріали до біо-бібліографічного словника /Петро Медведик // Записки НТШ. Праці Музикознавчої комісії. – Львів, 1993. – Т. ССХХVI. – С. 449-450.
4. Медведик П. Тернопільський Боян /Петро Медведик // Тернопільський краєзнавчий музей. Наукові записки. Збірник. – Тернопіль, 1993. – С. 172 – 178.
5. Постригач О. Тернопільський Боян /О.Постригач // Ілюстрований музичний календар. – 1905. – С. 121-122.
6. Рух руських товариств // Діло. – 1901. – Ч. 146.
7. Статут товариства «Львівський Боян». – Львів: Накладом товариства «Львівський Боян», 1901. – С. 31.
8. Ханік Л.Р. Історія хорового товариства «Боян». – Львів, 1999. – 121 с.

УДК 78.25

О.М. ЛУЧАНКО

СТИЛЬОВА ЕВОЛЮЦІЯ КОНТРАБАСОВОГО КОНЦЕРТУ: ПРОБЛЕМА ПЕРІОДИЗАЦІЇ ТА МОДИФІКАЦІЇ ЖАНРОВОГО ІНВАНТА

У статті висвітлено питання еволюції контрабасового концерту в європейському музично-історичному процесі XVIII-XX століть. Дослідження здійснено в контексті теорії та історії інструментального концерту як жанру парадигми вищезначеного хронологічного періоду. На основі систематизації жанрових модифікацій концерту для контрабаса з оркестром на композиційно-драматургічному та образно-семантичному рівнях запропоновано періодизацію його еволюційної ходи, узагальнено спостереження стосовно ролі і значення досліджуваного жанру в процесі розвитку європейської інструментальної традиції.

Ключові слова: контрабасовий концерт, контрабас, жанр, структурно-семантичний інваріант, контрабасове мистецтво, музично-історичний процес.

О.Н.ЛУЧАНКО

СТИЛЕВАЯ ЭВОЛЮЦИЯ КОНТРАБАСОВОГО КОНЦЕРТА: ПРОБЛЕМА ПЕРИОДИЗАЦИИ И МОДИФИКАЦИИ ЖАНРОВОГО ИНВАРИАНТА

В статье освещены вопросы эволюции контрабасового концерта в европейском музыкально-историческом процессе XVIII-XX веков. Исследование осуществлено в контексте теории и истории инструментального концерта как жанра парадигмы вышеупомянутого хронологического периода. На